

JUPI

*Als je, op een mooie, zonnige dag, aandachtig en lang genoeg naar de wolken kijkt...
als je heel goed en ver genoeg tuurt... dan kan je het zien: een prieeltje met daarin 2 wolkwoners.
En als je dan ook nog heel goed luistert, dat kan je het horen: de mooiste muziek.
De ene wolkwoner speelt op een oude gitaar. De ander zingt zo mooi en hoog dat haar haar ervan
oplicht. Samen klinkt het prachtig. Het maakt hen blij, vrolijk en gelukkig.
Een derde wolkwoner zit erbij en kijkt ernaar. Verdrietig, beetje boos ook... en jaloers.*

*Hij wil graag meedoen. Maar... hij kan niet zingen.
Hoezeer hij ook zijn best doet, uit zijn mond komt enkel lelijk geschreeuw.
Het maakt hem verdrietig, boos en... jaloers.
Met een sluwe list maakt hij een einde aan het samenspel:
Hij toont de zangeres in spiegels hoe mooi haar haren gloeien als ze zingt. Ze is verrukt
en krijgt er geen genoeg van. Ze wil steeds meer, steeds hoger en steeds luider.
Hoe intenser de muziek wordt, hoe groter haar licht.
Tot plots...
Een enorme klank.
Een flits.
En dan niets meer.
Geen zangeres meer.
Geen muziek.
Het wordt stil. Te stil.*

*Zou de jaloerse wolkwoner zijn blunder kunnen herstellen?
Na een zoektocht in de stilte vinden de twee resterende wolkwoners een eitje.
Een klein lichtgevend eitje in een hoopje as.
Het breekt. En zachtjes zingend komt een vogeltje tevoorschijn.
Als het zingt, geven haar pluimpjes licht.
Als je, op een mooie, zonnige dag, aandachtig en lang genoeg naar de wolken kijkt... kan je het
soms zien. Vliegend en fladderend verspreid het vogeltje haar muziek over heel de wereld.*

INTERVIEW MET TOM GOOSSENS OVER DE KLEUTEROPERA JUPI

Dag Tom. Je gaat een opera voor kleuters maken, JUPI. Een kinderversie van de opera Semele van Händel. En dat voor kinderen vanaf 3 jaar. Waarom die keuze voor zo'n jong kleuterpubliek?

Die keuze past perfect bij mijn missie om opera voor een zo breed mogelijk publiek toegankelijk te maken. Vaak maak ik de verhalen daarvoor korter, en pas ik de operataal aan aan de taal van het publiek. Zulke experimenten heb ik al voor het Nederlandstalige niet-operapubliek uitgevoerd, en momenteel ben ik zelfs iets aan het creëren voor een doof publiek. Voor die laatste wordt de taal uiteraard heel beeldend. Als volgende stap wil ik nu kleuters aanspreken met opera. Die interesse voor het kleuterpubliek is gegroeid door de voorstellingen van 4Hoog te zien. Daar zag ik dat het denken voor kleuters je in een heel uitgezuiverde artistieke richting stuurt. Dat prikkelde me. Het inspelen op het primaire begrip,

dat kan volgens mij ook met veel thema's in opera: blij, verdrietig, bang of boos zijn, iets mooi of lelijk vinden maar ook een stapje verder: jaloezie, frustratie of bewondering voelen, ijdel zijn... De kleuters dagen mij uit om mijn artistieke taal nog verder uit te puren. Uitpuren is iets wat ik sowieso altijd heb gedaan en zal doen. Maar voor 3-jarigen moet dat nog een level verder. Ik heb zin in die uitdaging!

Hoe ga je dit aanpakken voor een publiek dat het medium opera nog niet kent?

Kan jouw soort muziektheater überhaupt voor kinderen?

Natuurlijk kan dat voor kinderen! Een kind kan bij uitstek begeistert raken door de schoonheid van muziek. Een sopraanstem is een niet alledaagse klank die een kleuter nog kan raken in al haar uitzonderlijkheid en indrukwekkendheid. Een kleuter is immers ook nog onbevooroordeeld over het genre opera, ze hebben nog geen connotaties heeft met de zwaarwichtigheid of het elitaire karakter van het medium.

Bovendien staan kinderen ook nog heel erg open voor de emotie die muziek kan teweegbrengen in hun eigen binnenste. Het is ongekend voor hen, soms misschien wat overweldigend maar net doordat het nieuw is, laten ze de muziek ook haar werk doen. Ze voelen wat de muziek op dat moment in het verhaal probeert te doen voelen. Zeker bij Händel is zijn operamuziek heel narratief. Als daar iemand in slaap valt, dan hoor je dat aan de muziek. Als je aan een leek, die niets van operamuziek kent, zou vragen 'wat beeldt deze muziek uit?' dan kan die onmiddellijk raden: hier valt iemand in slaap, hier is iemand aan het huilen, hier is iemand boos.... de melodieën en de sfeer van de muziek passen één op één bij de emotie die ze uitdrukt. De muziek van Händel kan op die manier dus ook glashelder communiceren naar kleuters.

Bovendien.... opera is niet altijd zo elitair geweest als mensen denken. Integendeel. Het verhalende, narratieve van opera's had indertijd ook het doel om een breed publiek te bereiken. Ik kan dus bij opera perfect teruggrijpen op een toegankelijk aspect omdat het ook altijd zo bedoeld is geweest. Wist je dat de hedendaagse melodieën van de kinderliedjes zelfs te herleiden zijn tot melodieën uit de westerse ontwikkeling van klassieke melodieën? Dus een opera voor driejarigen? Waarom niet?

JUPI is gebaseerd op de opera 'Semele' van Händel. Die opera is doorspekt van mythologie, intriges en symboliek. Hoe vertaal je dit naar kleuters?

In JUPI blijft van de mythologie van Semele niet zoveel of bijna niets over, buiten het fantasierijke aspect. We puren het verhaaltje uit tot enkele basale menselijke gebeurtenissen, gevoelens of gedachten die een kleuter kan begrijpen: "wij zijn vriendjes en spelen samen", "ik mag niet meespelen", "de anderen kunnen mooier zingen dan ik", "ik ben jaloers", ...

Al deze gevoelens vinden plaats tussen drie figuurtjes op scène. We gaan dus de kleuters zeker niet bezwaren en verwarren met complexe mythologische verhaallijnen en intriges. We filteren enkele thematieken uit het oorspronkelijk verhaal en bouwen daarmee een nieuw verhaal op, dichtbij de leefwereld van het kind.

Voor die 'vertaling' naar kleuters toe laat ik mij ook bijstaan door de kleutertheaterexperts van Klein Drama: Raf Walschaerts (*van Kommilfoo, red.*) en Katrien De Bruycker. Raf staat mij bij als schrijfcoach, Katrien als kleuterdramaturg. Samen bijten we ons vast in de opera en laten we ons uitdagen door ons kleuterpubliek. Welke

thema's zijn 'des kleuters', welke uitdaging kunnen ze aan, wanneer gaan we te ver boven hun petje, welke woorden gebruiken we, welke verhaallijn kunnen ze volgen... Zowel in het schrijfproces als op de vloer zijn Raf en Katrien nabij om mij te voeden, bij te sturen, te waarschuwen, samen te brainstormen en... om uit te testen. Er zullen heel wat try-outs voorafgaan aan de première, waarin we onze ideeën, verhaallijnen en thema's zullen uittesten voor een kleuterpubliek. Op die manier houden we ten allen tijde de voeling met ons publiek en kunnen we bijschaven en bijsturen waar nodig.

23/10/2023